

PENSIOENFONDS VAN VRIJGEVESTIGDE SPECIALISTEN BELEGT IN DISCUTABELE ONDERNEMINGEN

Pensioengeld artsen gaat naar foute bedrijven

Het potje voor de oude dag van vrijgevestigde medisch specialisten is lekker gevuld. En dat geld is natuurlijk belegd. Maar niet zo duurzaam en verantwoord als het pensioenfonds voorspiegelt.

Wanneer ik, als beginnend vrijgevestigd specialist, een bevestiging krijg van de verplichte inschrijving bij de Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten (SPMS), wordt mij gevraagd of ik suggesties heb. Ik geef aan dat ik een duurzaam en toekomstbestendig beleggingsbeleid belangrijk vind. Al gauw ontvang ik een link naar het beleggingsbeleid van SPMS. Daar vind ik een aansprekend verhaal over maatschappelijk verantwoord beleggen. SPMS is ondertekenaar van het IMVB-convenant (Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen) van de Pensioenfederatie en onderschrijft de *sustainable development goals* van de Verenigde Naties. SPMS geeft aan dat ze de dialoog aangaat met ondernemingen waarin ze belegt en op aandeelhoudersvergaderingen haar stemrecht gebruikt om bedrijven te bewegen zich verantwoord op te stellen naar de maatschappij. Op de website van het pensioenfonds zie ik dat een aantal sectoren uitgesloten wordt, waaronder bedrijven die te maken hebben met ‘controversiële wapens’, zoals clusterbommen en chemische wapens, of die meer dan de helft van hun omzet uit tabak halen. Maar in welke ondernemingen wordt er dan *de facto* belegd?

Verbazing

Hoewel geen overzicht van de beleggingsportefeuille wordt verstrekt, publiceert SPMS wel kwartaalrapportages over waar en hoe ze haar stemrecht als aandeelhouder heeft gebruikt tijdens aandeelhoudersvergaderingen. Hieruit valt dus een (gedeeltelijk) zicht te krijgen op de bedrijven waarin het fonds aandeelhouderschap heeft c.q. waarin geïnvesteerd wordt. Ik bekijk willekeurig de rapportage van het derde kwartaal 2019. De ondernemingen staan gerangschikt op alfabetische volgorde en ik begin vooraan. Mijn mond valt open van verbazing als ik zie in welke ondernemingen SPMS ons vermogen belegt. Dat begint bijvoorbeeld met AeroVironment. Dat is een ogenschijnlijk vriendelijke naam voor een Amerikaanse defensie-aannemer waarover ik op internet vind dat die zich voornamelijk bezighoudt met onbemande luchtvaartuigen. Trots prijzen ze op hun website hun geavanceerde wapens aan, zoals raketlanceersystemen en drones om precisiebombardementen mee uit te voeren.

Ik kijk verder en zie American Outdoor Brands. Ook een sympathieke naam, maar het blijkt een producent van allerhande vuurwapens en andere *outdoor sports products*. Hierna volgt Anadarko Petroleum, een Amerikaanse oliemaatschappij uit Kansas, waarover de New York Times in 2014 berichtte dat ze na een rechtszaak van bijna tien jaar voor ruim 5 miljard dollar schikte om duizenden vervuilde gebieden te laten saneren en duizenden fysiek beschadigde mensen te compenseren. De lijst onder de letter A omvat 38 bedrijven, met nog enkele grote (Australische) energiemaatschappijen die – op basis van hun websites – zonder enige duurzaamheidscriteria lijken te opereren, een producent van gokautomaten en een verzameling bedrijven in de (defensie)luchtvaart-, werktuigen- en auto-industrie. Slechts één van deze 38 bedrijven weet een positief gevoel bij me teweeg te brengen: Aravive, een bedrijf dat een antikankermedicijn ontwikkelt. Na uren zoeken heb ik nog maar een fractie van de gehele lijst kunnen bekijken. In een oogopslag zie ik nog wel beruchte oliemaatschappijen als Shell, Total en Petrobras voorbijkomen. Ik hou het voorlopig voor gezien, maar ben een desillusie rijker.

Geen onderzoeksjournalist

Ik realiseer me dat ik geen onderzoeksjournalist ben. Wellicht zijn er andere instanties die dit op een gestructureerde, systematische manier evalueren. De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) blijkt inderdaad jaarlijks het verantwoord beleggingsbeleid te onderzoeken van de vijftig grootste pensioenfonds van Nederland. Er zijn maximaal vijf sterren te verdienen, de best scorende fondsen behalen er

In de ranking van 2019 komt SPMS er niet best vanaf

momenteel vier. In de ranking van 2019 komt SPMS er niet best vanaf: het neemt slechts positie 36 in, resulterend in één ster. Maar ook de huisartsen in loondienst (verplicht pensioen opbouwend bij Pensioenfonds voor Huisartsen) staan er slecht voor: positie 46 (en één ster). En wat te zeggen van het Pensioenfonds Medewerkers Apothekers (50) en Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten (30)? In de top 3 staan overigens wel Pensioenfonds ABP (1) en Pensioenfonds Zorg en Welzijn (3), twee fondsen waar veel medici in dienstverband bij aangesloten zijn.

13 miljard euro

Hoe is het mogelijk dat SPMS zichzelf wat betreft Maatschappelijk Verantwoord Beleggen trots aanprijst in het jaarverslag 2019, terwijl de duurzaamheid van de beleggingsportefeuille er in werkelijkheid zo slecht voor staat?

Ik probeer de impact helder te krijgen: wie zitten er allemaal bij dit pensioenfonds en hoeveel geld is ermee gemoeid? Volgens het Capaciteitsorgaan zijn er momenteel zo'n 25 duizend praktiserend medisch specialisten in Nederland, van wie eind 2016 grofweg de helft in loondienst was en de andere helft (tenminste gedeeltelijk) vrijgevestigd. SPMS behartigt momenteel dan ook de pensioenbelangen van 17 duizend medisch specialisten (inclusief gepensioneerden) en het aantal leden neemt jaarlijks met enkele honderden toe. Het gaat in totaal om een belegd vermogen van ruim 13 miljard euro.

Komen we door deze destructieve beleggingen netto eigenlijk nog wel gezondheidbevorderend uit de balans?

Voortrekkersrol

De medisch specialisten die bij SPMS zijn aangesloten spannen zich in hun dagelijks werk natuurlijk in om de gezondheid en kwaliteit van leven van hun patiënten zoveel mogelijk te bevorderen. Medici hebben van oudsher een maatschappelijke voortrekkersrol, als het gaat om het zich bekommeren om het welzijn van de medemens. Als artsen hebben we niet voor niets de eed afgelegd, waarmee we onder meer verklaren (Nederlandse Artseneed 2003): 'Ik zal mij open en toetsbaar opstellen, en ik erken mijn verantwoordelijkheid voor de samenleving.'

Is het dan niet wonderlijk dat we het deel van onze inkomsten dat we opzijzetten als oudedagsvoorziening, buiten direct zicht van de maatschappij laten beleggen in destructieve sectoren die uiteindelijk het tegenovergestelde resultaat sorteren? Hoewel de impact van de wapenindustrie weinig toelichting behoeft, onderstrepen meer en meer experts (onder andere in dit blad) juist ook de gezondheidsdreiging van milieuvervuiling en klimaatverandering. Zouden we door al deze destructieve beleggingen, na een carrière lang zwoegen om de levens van onze medemens te verbeter-

ren, netto eigenlijk nog wel gezondheidbevorderend uit de balans komen? Dit inzicht zou je niet alleen acuut cynisch kunnen maken, het zou zelfs een complete beroepsgroep in een identiteitscrisis kunnen storten. Om nog niet te spreken over de maatschappelijke reputatieschade die op de loer ligt. Hoe kan het dat SPMS zo laag in de duurzaamheidsranking staat van de VBDO, terwijl ze zich juist in de bovenste regio's zou moeten bevinden? 'We' worden op dit vlak nota bene afgetroefd door de pensioenfondsen van bijvoorbeeld Heineken en Shell! De wereld op zijn kop.

Onwetendheid

Deze situatie kan alleen bestaan bij de gratie van de onwetendheid van de goedbedoelende deelnemers van SPMS. Zelfs de meest maatschappelijk geëngageerde collega's in mijn omgeving, die ook bij SPMS zijn aangesloten, blijken (gelukkig) geen weet te hebben van de beleggingen van ons pensioenfonds. Eenzelfde naïef beeld zag ik overigens terug bij de sympathieke collega's die zich als afgevaardigden of bestuursleden lieten interviewen in de afgelopen edities van PensioenInzicht, het pensioenbladje van SPMS. Zij vertellen aansprekende en oprecht bedoelde verhalen. Zo beschrijft een collega in de najaarseditie van 2020: 'De solidariteit bij een pensioenfonds vind ik heel belangrijk. Dat je solidair bent met de samenleving, de natuur, maar ook met je collega's.' In eerdere edities lees ik uitspraken als: 'je belegt toch niet in wapens', of 'ik vind beleggingen in tabak absoluut onacceptabel'.

Ik kan me niet voorstellen dat deze uitspraken misleidend bedoeld zijn. Maar ze onderstrepen wel onze onwetendheid over ons eigen pensioenfonds. Dat begrijp ik ook wel, want eigenlijk zijn we veel te druk om ons te verdiepen in de precieze beleggingen van SPMS. En de treffend beschreven ambities ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen (en het 100 procent gerecyclede, FSC-gecertificeerde papier van het pensioenbladje) doen ons geloven dat het allemaal hartstikke snor zit.

In het PensioenInzicht van voorjaar 2019 kom ik eindelijk een representatiever statement tegen. Daar zegt de *chief investment officer* van het SPMS waar het op staat: 'Pensioenen uitkeren, dat is de belangrijkste taak van een pensioenfonds. Niet de wereld verbeteren. Dat is ons standpunt.'

Morele plicht

Maar wat hebben we te verliezen als we duurzamer en verantwoordelijker gaan beleggen? Zou dat ten koste gaan van het rendement? Vermoedelijk worden we met duurzame beleggingen zelfs in financiële zin een stuk toekomstbestendiger. Een toenemend aantal financiële instanties, waaronder De Nederlandsche Bank, twijfelt openlijk aan het rendement dat bijvoorbeeld de oliemaatschappijen de komende jaren kunnen halen. Natuurlijk laat ik dit soort financiële analyses graag aan de experts over. Maar als deelnemers van het pensioen-

---

fonds (en artsen) is het onze morele plicht om ons actief te bemoeien met de maatschappelijke impact van onze investeringen. Want ons geweten en onze reputatie staan op het spel. Willen wij ons als medici koste wat kost hoge pensioenen laten uitkeren, of zijn wij er in de basis om de wereld een beetje te verbeteren? ■

contact

serge.zweers@gmail.com
cc: redactie@medischcontact.nl

web

Meer over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.

REACTIE VAN SPMS

SPMS heeft met interesse het artikel van collega Serge Zweers gelezen. Wij juichen zijn belangstelling voor maatschappelijk verantwoord beleggen toe. En uiteraard staan wij open voor een dialoog met onze deelnemers.

Het pensioenfonds wil recht doen aan de opvattingen van onze deelnemers op het gebied van duurzaam beleggen. Een recente enquête op dit gebied toont een genuanceerd beeld, waarbij de wens om meer duurzaam te beleggen toeneemt. Enkele mijlpalen op dit gebied zijn:

- SPMS is ondertekenaar van de 'Principles of Responsible Investing' van de Verenigde Naties.
- Wij rekenen onze vermogensbeheerders erop af indien zij niet verantwoord genoeg beleggen.
- Het bestuur heeft ESG (*Environmental, Social, Governance*) beliefs opgesteld.

Als actieve aandeelhouder kan SPMS met haar stemrecht bedrijven aansporen om duurzamer te opereren. Indien wij een bedrijf uitsluiten, verliezen wij een deel van onze invloed. Wij geven dan ook de voorkeur aan stemmen op aandeelhoudersvergaderingen boven uitsluiting. Dat neemt niet weg dat wij continu ons uitsluitingsbeleid waar nodig zullen aanscherpen.

Wij zijn blij met het artikel van de heer Zweers. Het ondersteunt de beweging binnen SPMS om in haar beleggingsbeleid niet alleen rendement-/risico-overwegingen, maar ook nadrukkelijk duurzaamheidscriteria te betrekken. Wij hebben er vertrouwen in dat we met de huidige aanpak op de goede weg zijn. Graag nemen we de input van collega Zweers mee ter inspiratie. SPMS wil niet alleen zorg dragen voor een goed pensioen, maar wil ook bijdragen aan een leefbare wereld.

Het bestuur van SPMS

PRAKTIJKPERIKEL

GEKKE HENKIE

Als huisarts voer ik regelmatig rijbewijskeuringen uit, de laatste tijd meer dan vroeger. Dit komt doordat steeds minder huisartsen rijbewijskeuringen uitvoeren, mogelijk vanwege drukke praktijken of niet-kostendekkende vergoedingen. Ik ben inmiddels een soort regionale keuringsarts en reken 40 euro voor een keuring. Dit bedrag is voor mensen die het niet zo breed hebben denk ik net te doen en als wederdienst probeer ik wijs te worden uit de veelal verschillende formulieren die een patiënt soms meeneemt (en vaak vergeet), kijk de patiënt globaal na, meet bloeddruk, doe twee ogentesten en haal een smoezelig potje urine uit een smoezelige zak en kijk dit na op de aanwezigheid van glucose. Op indicatie vel ik daarbij ook nog een oordeel over de cognitieve toestand van een patiënt, door invulling van een aanvullende vragenlijst (OPS).

Nu krijg ik een formulier van een patiënt onder ogen die voor een vervolgkeuring naar de cardioloog moet en door het CBR is verwezen naar het Medisch Keuringsinstituut Nederland (MKiN). Op verzoek van de keurend cardioloog moet ik het volgende aanleveren:

- een probleemlijst en 'overige gegevens uit het verwijsregister'
- een kopie van de meest recente specialistenbrief
- een actueel medicatieoverzicht
- een uitdraai van bloedwaarden en bloeddruk
- een recent ecg (indien beschikbaar)

De cardioloog rekent voor zijn keuring maar liefst 167 euro. Dat is ruim viermaal het bedrag dat ik reken en bovendien lever ik een groot deel van de gegevens voor de cardioloog kant-en-klaar aan (zonder dat ik daarvoor iets in rekening kan brengen). Ook nu weer bekruipt me het gevoel dat wij als huisartsen gekke Henkie zijn: we doen het gros van het (voor)werk, maar rekenen daarvoor de laagste vergoeding. Misschien hebben mijn collega's gelijk en moet ik er ook maar mee ophouden. Maar stiekem vind ik het best leuk om te doen en bovendien: waar moeten onze patiënten dan naartoe?

Heeft u ook een perikel?

Stuur uw verhaal naar redactie@medischcontact.nl